

Poročilo kartiranja teritorijev ptic na območju ukrepov za izboljšanje habitata hribskega škrjanca (*Lullula arborea*) – projekt VIPava

Pripravil: Ivan Kljun

Ljubljana, januar 2019

V 1.0

OP20.01929 - VIPava

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Kljun I. (2019): Poročilo kartiranja teritorijev ptic na območju ukrepov za izboljšanje habitata hribskega škrjanca (*Lullula arborea*) – projekt VIPava.

Naslov poročila:

Poročilo kartiranja teritorijev ptic na območju ukrepov za izboljšanje habitata hribskega škrjanca (*Lullula arborea*) – projekt VIPava

Organizacija raziskave in priprava poročila:

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, DOPPS – BirdLife Slovenia

Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana

Odgovorna oseba

dr. Damijan Denac, direktor

Poročilo pripravil:

Ivan Kljun, univ. dipl. biol.

Priporočeno citiranje:

Kljun I. (2019): Poročilo kartiranja teritorijev ptic na območju ukrepov za izboljšanje habitata hribskega škrjanca (*Lullula arborea*). Projekt VIPava (OP20.01929). Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. DOPPS, Ljubljana.

Kazalo

1. Uvod	4
2. Metoda	4
3. Rezultati.....	6
4. Literatura	9

1. Uvod

V Sloveniji je hribski škrjanec prebivalec polodprtih pokrajin. Za prehranjevanje potrebuje ekstenzivne travnike z redkejšo in nizko travo, za gnezdenje pa višjo vegetacijo (npr. zaraščajoč se travnik). V Vipavski dolini se pojavlja na robovih doline, kje so terasasti vinogradi in ekstenzivna kmetijska krajina s posameznimi gozdíči zanj primeren habitat. Eden od ključnih razlogov za upad populacije hribskega škrjanca na Vipavskem je zaraščanje pobočij Vipavske doline. Ko se nekdanje košenice popolnoma zaprejo z gozdom, vrsta izgubi svojo ekološko nišo.

V sklopu projekta VIPava bomo za izboljšanje ohranitvenega stanja hribskega škrjanca na parceli v lasti občine Ajdovščina, ki se nahaja nad Gojačami, z delnim odstranjevanjem lesne zarasti in kasneje s pašo ohranjali zaraščajoče se travnike.

Pričujoče poročilo predstavlja rezultate kartirnega popisa teritorijev ptic preden so bili izvedeni poprej omenjeni posegi.

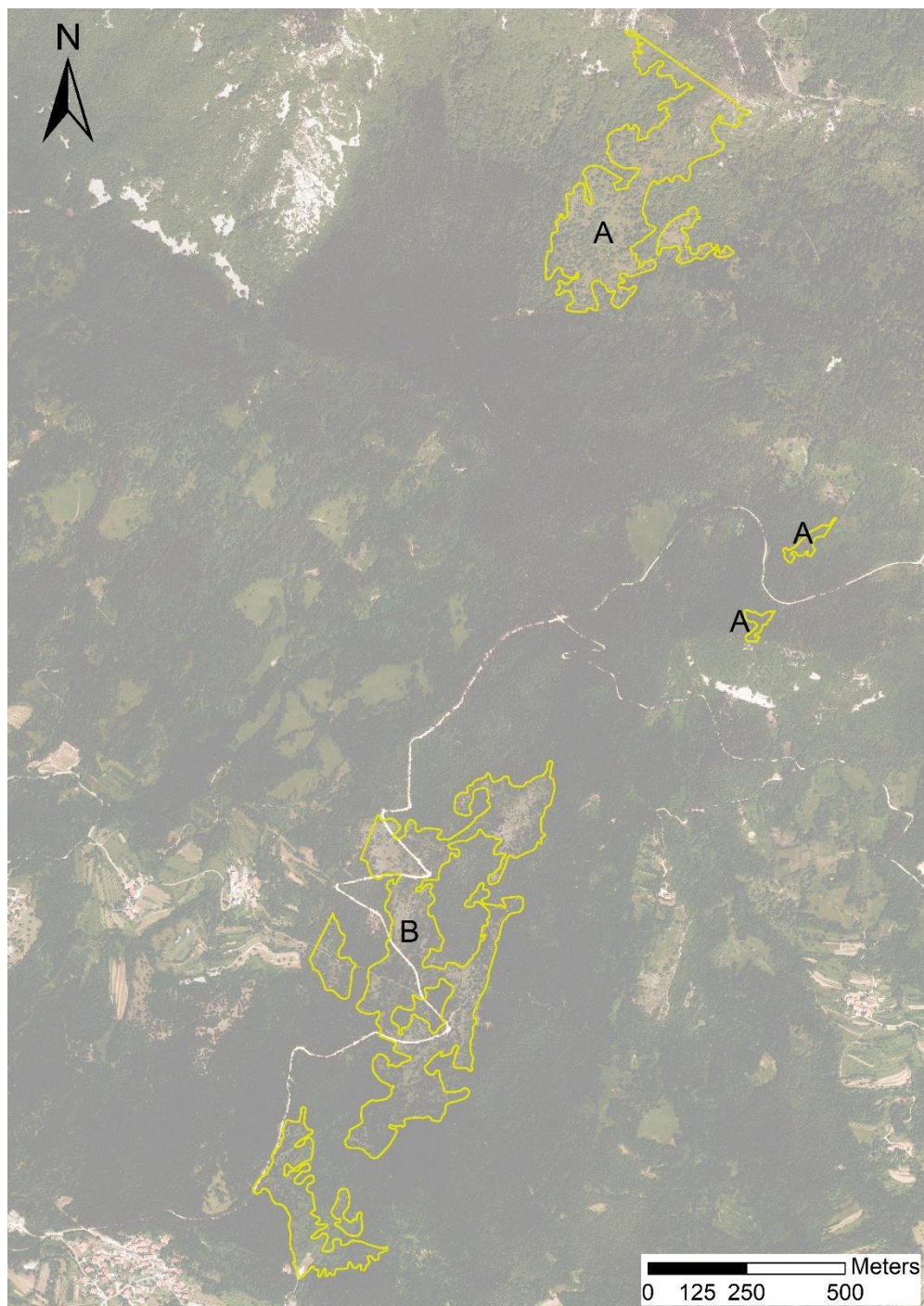
2. Metoda

Za popis gnezdil smo uporabili kartirno metodo (BIBBY et al. 2000). Pri kartirni metodi popisovalec obhodi celotno ploskev tako, da se vsaki točki približa na vsaj 50 m in na karto vrisuje lokacije opaženih ptic in njihovo aktivnost. Na podlagi večkratnih opazovanj teritorialnega vedenja ene vrste v bližnjih lokacijah v različnih obiskih je mogoče zarisati teritorij, ki se ga smatra kot teritorij enega gnezdečega para registrirane vrste. Za kartirni popis mora biti popisovalec zelo večč tako same determinacije ptic kot tudi prepoznavanja različnega obnašanja (agresivno, klici, razburjanje), kar pripomore k ugotavljanju teritorialnosti ter zarisovanju meja teritorijev (BIBBY et al. 2000). Posebej so pomembne istočasne registracije dveh različnih osebkov (npr. dveh pojočih samcev), saj sklepamo, da vmes poteka meja teritorijev.

Ciljno smo popisovali hribske škrjance, poleg tega tudi šest ostalih varstveno pomembnih ali ornitološko zanimivih vrst. Dodatne vrste, ki smo jih popisali, so drevesna cipa (*Anthus trivialis*), kukavica (*Cuculus canorus*), skalni strnad (*Emberiza cia*), plotni strnad (*Emberiza cirius*), rumeni strnad (*Emberiza citrinella*) in smrdokavra (*Upupa epops*).

Popise smo izvedli v obdobju od konca marca do konca maja 2018. Popisi so potekali od sončnega vzhoda do 10:00. Popisno območje je bilo razdeljeno na zgornji del A (tri ploskve) in spodnji del B (štiri ploskve) (Slika 1). Na ploskvah A smo opravili 5 popisov, na ploskvi B pa 4.

Ploskev A smo popisovali dne 27.3., 6.4., 18.4., 3.5. in 31.5.2018. Ploskev B pa 27.3., 6.4., 24.4. in 22.5.2018.

Slika 1: Popisne ploskve A in B

Metoda analize in interpretacije rezultatov kartiranja

Glavni nameni analize in interpretacije rezultatov kartiranja so (1) razmejitev in določitev teritorijev posameznih vrst ptic, (2) ugotoviti število teritorijev in gostoto različnih vrst ptic in (3) na podlagi popisa habitata ugotoviti preferenco posamezne vrste za določen tip habitata.

Najprej smo registracije posameznih vrst prepisali na novo karto območja in nato določili ter zarisali različne teritorije. Dobljene teritorije smo nato digitalizirali s pomočjo programa ArcGIS. Po BIBBY et al. (2000) smo povzeli naslednja navodila za interpretacijo rezultatov:

1. minimalni pogoj, da skupek lahko zarišemo kot teritorij, sta dve zabeleženi registraciji najmanj 10 dni narazen
2. prekinjena črta pomeni dve istočasno zaznani različni ptici in običajno pomeni, da vmes poteka razmejitev dveh teritorijev (razen, če sta to bila odrasla osebka iz para ali mladiči)
3. polna črta pomeni isto ptico, ki se je medtem premaknila
4. polna črta z vprašajem pomeni neopredeljiv zapis dveh različnih ali ene in iste ptice; v takem primeru se odločimo glede na druge razpoložljive informacije
5. v primeru, da podatki zadostujejo pogoju 2. in da je vsaj eno opazovanje dveh različnih osebkov (prekinjena črta), skupke razmejimo tako, da dobimo več možnih teritorijev
6. dva bližnja skupka registracij moramo združiti v enoten skupek razen:
 - a. ko imamo več kot dve dvojni registraciji (dva različna zapisa, ki pa nista zabeležena ob istem času) ali če je nov skupek nenavadno velik za dotično vrsto in/ali habitat

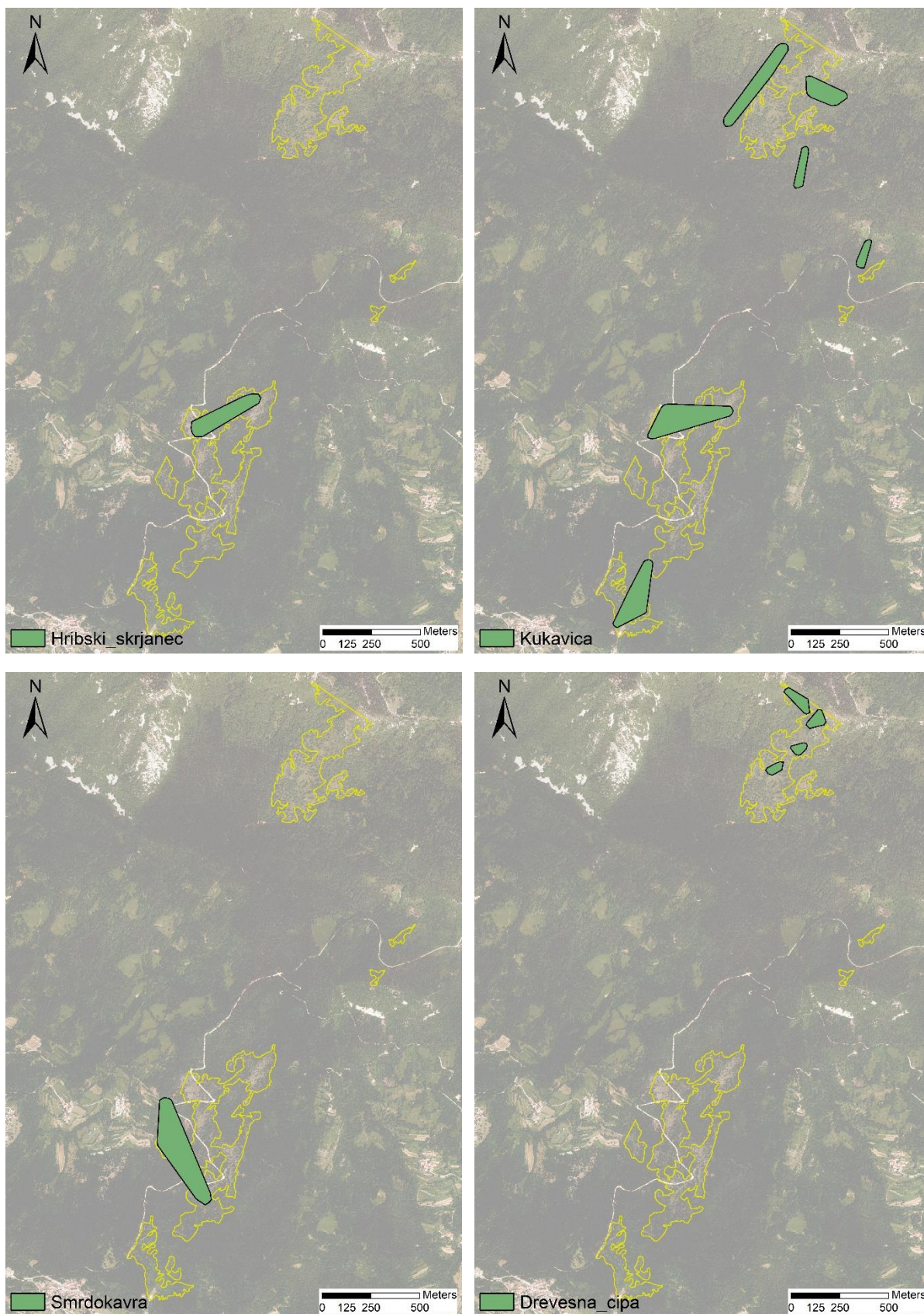
3. Rezultati

V sklopu kartirnega popisa smo zabeležili en par hribskega škrjanca na ploskvi B. Par je bil lociran na najbolj odprtem delu raziskane ploskve.

V razpredelnici 1 so podane popisane vrste ptic in število teritorijev, ki smo jih zaznali med kartirnim popisom. Poleg tega je pripisano število posameznih opazovanj, ki jih nismo mogli pripisati nobenemu teritoriju.

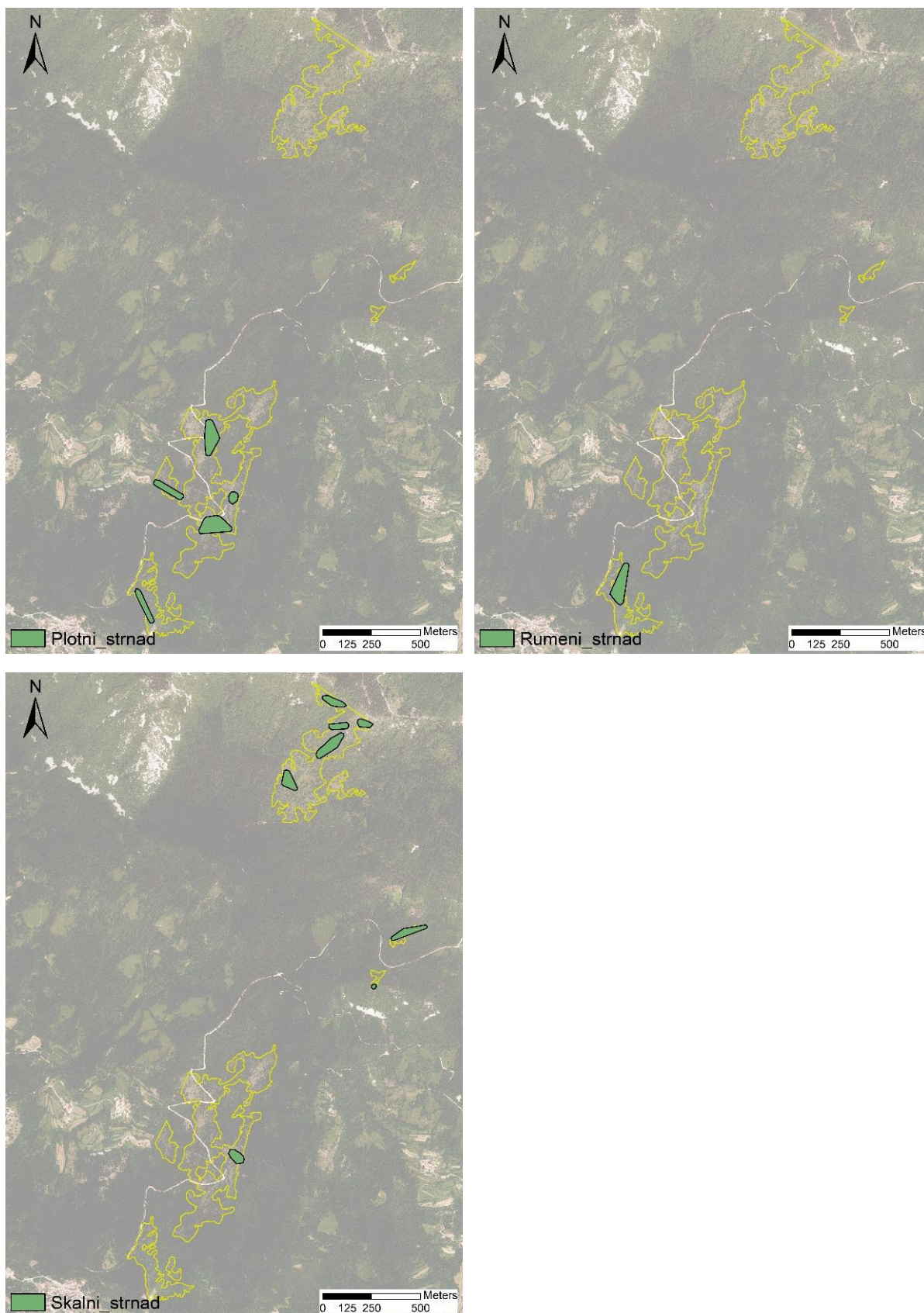
	Št. teritorijev	Št. ostalih posameznih opazovanj
<i>Hribski škrjanec</i>	1	0
<i>Drevesna cipa</i>	4	2
<i>Plotni strnad</i>	5	3
<i>Rumeni strnad</i>	1	3
<i>Skalni strnad</i>	6	3
<i>Kukavica</i>	4	0
<i>Smrdokavra</i>	1	0

Razpredelnica 1: Prikaz popisanih vrst, števila teritorijev posamezne vrste in število posameznih opazovanj, ki jih ni bilo mogoče pripisati nobenemu teritoriju (enkratna opazovanja)

Slika 2-5: Karte teritorijev vrst

Kljun I. (2019): Poročilo kartiranja teritorijev ptic na območju ukrepov za izboljšanje habitata hribskega škrjanca (*Lullula arborea*) – projekt VIPava.

Slika 6-8: Karte teritorijev vrst

Kljun I. (2019): Poročilo kartiranja teritorijev ptic na območju ukrepov za izboljšanje habitata hribskega škrjanca (*Lullula arborea*) – projekt VIPava.

4. Literatura

Bibby, C.J., Burgess, N.D., Hill, D.A. & Mustoe, S. (2000): Bird Census Techniques. – Academic Press, London